

ARCHEOLOGISCHE EVALUATIE VAN HET BODEMARCHIEF AAN DE FRANKLIN ROOSEVELTLAAN 236

PROGRAMMA VAN MAATREGELEN

ABO Archeologische Rapporten 400

Rapport opgemaakt door: ABO NV

Kontichsesteenweg 38

2630 Aartselaar

April 2017

Dossiernr. 21637.R.01 (intern)

Aartselaar

DEEL 3 PROGRAMMA VAN MAATREGELEN

1 INLEIDING

Deze archeologienota kwam tot stand in opdracht van de bouwheer naar aanleiding van de afbraak van een structureel zwaar beschadigde meergezinswoning in de Franklin Rooseveltlaan en van twee garages in de Hofstraat te Gent. Beide structuren bevinden zich op eenzelfde perceel. Op dit perceel zullen in de toekomst 2 meergezinswoningen worden gerealiseerd.

De beoogde graafwerken voor de aanleg van, de funderingen van de geplande gebouwen en verhardingen worden beschouwd als een ingreep in de bodem. Het onderzoeksgebied is gelegen in een beschermde archeologische zone. Doordat de oppervlakte van de te verkavelen percelen de drempelwaarde van 300m² overschrijdt en de ingreep in de bodem de 100m² overschrijdt moet er, in het kader van het Onroerend Erfgoeddecreet, voorafgaand aan een bouwvergunning, een archeologienota worden opgemaakt om het archeologisch potentieel van de site te evalueren (art. 5.4.1. Onroerend Erfgoeddecreet).

2 GEMOTIVEERD ADVIES

Op basis van landschappelijke en archeologisch/historische gegevens kan een inschatting gemaakt worden van de aard en ouderdom van eventuele archeologische vindplaatsen ter hoogte van het studiegebied. Hierbij wordt er van uitgegaan dat het spreidingspatroon van archeologische vindplaatsen sterk afhankelijk is van de fysieke eisen die werden gesteld aan het landschap.

Voor pre-agrarische gemeenschappen (paleolithicum t/m mesolithicum) was een ecologisch divers landschap belangrijk. De mens trok zijn tijdelijke kampementen meestal op langs overgangszones van nat naar droog, zoals bijvoorbeeld op droge zandruggen in beekvalleien. In dergelijke gradiëntzones zijn namelijk de rijkste en meest diverse voedingsbronnen aanwezig en was drinkwater binnen handbereik. Een dergelijke gradiëntzone was mogelijk aanwezig in de Benedenschelde.. Zo werd onder meer in de buurt van de Sint-Pietersabdij een verzameling vuurstenen werktuigen opgegraven (ex situ) die de aanwezigheid bevestigen van omstreeks 9600-9000 v. Chr. rondtrekkende mensen. De quartairgeologische sequentie van de Scheldevallei ter hoogte van het studiegebied verraadt bovendien dat bedekte Weichseliaanafzettingen voorkomen in de regio. Dergelijke eolische zandige leemgronden vormden lokale ophogingen die boven de vochtige riviervallei uitstaken en foci van bewoning konden vormen. Deze landschapselementen of delen ervan zijn later bedekt door alluvium uit de Schelde die de sites heeft beschermd tegen degradatie.

Bij de introductie van landbouw werd de geschiktheid van de bodem voor het plegen van akkerbouw een cruciaal criterium. De eerste akkers werden op de vruchtbaarste en eenvoudigst te bewerken gronden aangelegd. Hoewel de bodems ter hoogte van het studiegebied niet zijn gekarteerd op de bodemkaart, doen historische kaarten vermoeden dat de terreinen bestonden uit vochtige alluviale afzettingen die slechts na intensieve drainage dienst konden doen als weiland. De eerste landbouwers lieten deze gronden dan ook vermoedelijk links liggen.

De eerste in situ indicatie van menselijke activiteiten nabijheid van het studiegebied stammen pas uit de Romeinse tijd onder vorm van verschillende muntschatten en aardewerkconcentraties. Ter hoogte van de Dendermondsesteenweg op de samenvloeiing van Schelde en Leie zou dan ook Romeinse vicus aanwezig geweest zijn die werd bewoond tussen ca. 50 en 350. In tegenstelling tot de locatie van de vicus is het studiegebied echter te vochtig voor bewoning en vermoedelijk kunnen we uit deze periode niet meer verwachten dan sporen van economische activiteiten zoals drainagegrachten, bijgebouwen, waterputten of sporen van ambachtelijke activiteiten.

Het ontstaan van Gent kan terug getraceerd worden tot de 7e eeuw, wanneer de Sint-Pieterabdij en Sint-Baafsabdij gesticht worden. Deze smolten later samen met twee andere kernen rond het Gravensteen en de Zandberg tot een druk bebouwde stadskern. Het Sint-Pietersdorp bleef hierin echter tot in de 18e eeuw een zelfstandige entiteit die verschillende perioden van bloei doormaakte. Getuige hiervan vele opeenvolgende bouwfasen en rijke archeologische vondsten die werden vastgesteld bij opgravingen op de Blandijnhelling ten westen van het studiegebied. Het studiegebied en omringend Muinkmeersen waren eigendom van deze abdij. Uit cartografische bronnen blijkt dat de de weiden zeker sinds de 16e eeuw in gebruik waren als bleekweiden. Dergelijke activiteiten laten echter weinig sporen na anders dan drainagegrachten en aan het bleken gerelateerde bijgebouwen en structuren. Het studiegebied bleef zeker onder weiland liggen tot bij de oprichting van het Zuidstation en bijhorende urbane ontwikkeling vanaf de 19e eeuw. In deze periode komt ook voor het eerst bebouwing voor in het studiegebied onder de vorm van een nog bestaande neoclassicistische burgerwoning

Het potentieel tot kennisvermeerdering bestaat hier voornamelijk uit het aantreffen van sporen van rurale bewoning. Hoewel hiervan geen indicaties zijn, kunnen sporen en vondsten uit oudere periodes niet geheel worden uitgesloten.

-De ligging van het studiegebied binnen de archeologische zone van de stad Gent maar buiten het historisch centrum, in een wijk die was vanaf midden 19de eeuw tot ontwikkeling is gekomen, doet vermoeden dat de kans op het aantreffen van aanwezige middeleeuwse stadsontwikkelingssporen zo goed als nihil is.

-Historisch cartografisch onderzoek wijst uit dat het studiegebied tot de 19e eeuw grotendeels onbebouwd is. Dit is een gunstige situatie voor de bewaring van rurale archeologische sporen. Het toont wel aan dat de kans op het aantreffen van archeologische relevante stedelijke bewoningssporen onbestaande is.

-Historisch cartografisch onderzoek wijst uit dat de bestaande bebouwing op het studiegebied van geen grote historische en archeologisch waarde kunnen zijn gezien ze terug gaat tot de 19e eeuw. Hierbij komt dat in 2016 door SUM Projects reeds een volledige studie van het huidige aanwezige gebouw is uitgevoerd. Verder onderzoek van dit gebouw zou tot geen enkele meerwaarde meer leiden.

- De kans bestaat dat er archeologisch sporen die verband houden met een rurale context kunnen worden aangetroffen. Voor archeologische relevante sporen die verband houden met de stedelijke ontwikkeling van de stad Gent lijkt deze kans zo goed als onbestaande.

-De keuze voor paalfunderingen heeft tot gevolg dat de toekomstige funderingen een relatief beperkte impact heeft op het bodemarchief en als lokale verstoring kan worden gezien.

- Rekening houdende met de beperkte oppervlakte van het perceel, het feit dat een relevant percentage behouden zal blijven als tuinzone, de huidige woning reeds voor een groot deel onderkelderd is en reeds een verstoring van het bodemarchief tot op minstens 1.5 meter heeft veroorzaakt.

Bovengenoemde argumenten en een kosten-baten afweging pleiten daarom voor het afzien van verder onderzoek. Bijgevolg dient ook geen programma van maatregelen te worden opgesteld.